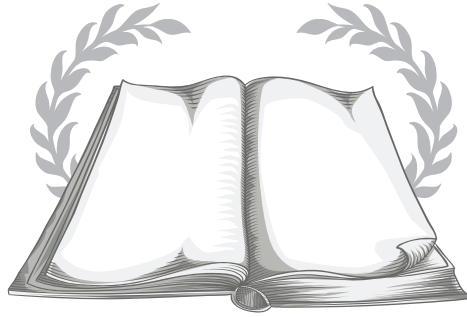

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ *της*
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΣΑΗΕΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

BRYAN R. WILSON, ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ
ΑΓΓΛΙΑ

8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2002

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ *της*
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΣΑΗΕΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ *της* ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΑΗΕΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

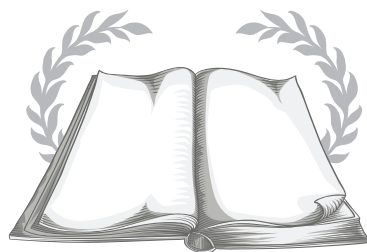
BRYAN R. WILSON, ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ
ΑΓΓΛΙΑ

8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2002

1 Μου ζητήθηκε να εξετάσω τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται σήμερα οι εκκλησιαστικές υπηρεσίες στην Εκκλησία της Σαηεντολογίας και να αξιολογήσω αυτές τις υπηρεσίες υπό το πρίσμα της απόφασης του 1970 του Εφετείου σχετικά με την υπόθεση που είναι γνωστή στη νομική ορολογία ως *R v Registrar General ex parte Segerdal* (υπόθεση *Segerdal* στο Εφετείο της Αγγλίας και της Ουαλίας), και, με βάση τα ίδια κριτήρια, να συγκρίνω τις θρησκευτικές υπηρεσίες της Σαηεντολογίας με εκείνες των άλλων δογμάτων τα οποία αυτή τη στιγμή έχουν χώρους θρησκευτικής λατρείας που έχουν καταχωρηθεί από τον Registrar General (Γενικό Ληξίαρχο).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΣΑΗΕΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

2 Η χαρμόσυνη διάθεση στην έκφραση ευχαριστιών που επικρατεί στην κυριακάτικες λειτουργίες της

Σαηεντολογίας και στις συναντήσεις που γίνονται κάθε Παρασκευή βράδυ είναι φανερή σε οποιονδήποτε παρατηρητή. Οι συναντήσεις της Παρασκευής μπορούν να παρομοιαστούν με μια ανεπίσημη εκδοχή των Συναντήσεων Μαρτυρίας που είναι δημοφιλείς σε κάποια χριστιανικά δόγματα ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες: ένα παράδειγμα είναι, αν και πιο χαμηλών τόνων, οι εκδηλώσεις που γίνονται με χορηγία των εκκλησιών της Χριστιανικής Επιστήμης.

- 3 Μια εκκλησιαστική υπηρεσία στην Εκκλησία της Σαηεντολογίας δε συνοδεύεται από εικόνες, απεικονίσεις ή άλλα στοιχεία βοηθητικά της λατρείας, όπως αυτά που θεωρούνται σύμφυτα με το βασικό στοιχείο του προσκυνήματος στη χριστιανική παράδοση. Ένα καθορισμένο έμβλημα της Σαηεντολογίας είναι ο χαρακτηριστικός οκτάκτινος σταυρός, που απεικονίζεται στα εγκεκριμένα κείμενα της Εκκλησίας. Ο σταυρός είναι επίσης διακριτικό της στολής των λειτουργών της Σαηεντολογίας, που τον φορούν κρεμαστό, κατά τα άλλα όμως τέτοια διακοσμητικά σύμβολα είναι λίγα και εξυπηρετούν περισσότερο ως διακριτικά ταυτότητας, ενώ χρησιμοποιούνται με φειδώ.
- 4 Το Πιστεύω της Εκκλησίας, που γράφτηκε από τον ιδρυτή της, τον Λ. Ρον Χάμπαρντ, αποτελεί το κατευθυντήριο σημείο για κάθε υπηρεσία της Σαηεντολογίας. Επικαλείται τους νόμους του Θεού, βάσει των οποίων παραχωρούνται στον άνθρωπο συγκεκριμένα δικαιώματα, και επιβεβαιώνει ότι τα δικαιώματα αυτά επικυρώνονται από τον Θεό, με σκοπό να παραχωρηθεί στον άνθρωπο πλήρης ελευθερία.
- 5 Το κύριο χαρακτηριστικό κατά την επιτέλεση των υπηρεσιών της Σαηεντολογίας είναι το κήρυγμα του λόγου, πράγμα που αποτελεί και το παραδοσιακό σημείο επικέντρωσης του Αμερικανικού Προτεσταντισμού. Στις Εκκλησίες της Σαηεντολογίας ο λόγος δεν προέρχεται από τις χριστιανικές γραφές, αλλά από τα γραπτά και τις διαλέξεις του Λ. Ρον Χάμπαρντ, του ιδρυτή της Εκκλησίας. Το κήρυγμα είναι η κύρια κατάλληλη ευκαιρία για την παρουσίαση των διδαχών του κινήματος της Σαηεντολογίας. Ο Λ. Ρον Χάμπαρντ κληροδότησε στις εκκλησίες του μια σειρά από κηρύγματα, από τα οποία ένας λειτουργός μπορεί να επιλέξει για την κυριακάτικη λειτουργία του. Μερικές φορές, μια ηχογραφημένη διάλεξη του Λ. Ρον Χάμπαρντ μπορεί να υποκαταστήσει το κήρυγμα. Τα προδιαμορφωμένα κηρύγματα δε συνηθίζονται μόνο στη Σαηεντολογία: αποτελούν χαρακτηριστικό στοιχείο και κάποιων άλλων δογμάτων, όπως για παράδειγμα της Χριστιανικής Επιστήμης.
- 6 Οι υπηρεσίες ολοκληρώνονται με μια προσευχή, η οποία απευθύνεται ως έκκληση στον Θεό να παρέμβει στα ανθρώπινα πράγματα και να επιτρέψει να επέλθει η ελευθερία

από την παγίδευση του ανθρώπου στην ύλη. Η πίστη στον Θεό είναι ξεκάθαρη στον ισχυρισμό ότι οι δυνατότητες του ανθρώπου είναι δοσμένες από τον Θεό, και είναι σαφές ότι, με την αναφορά στο δυναμικό του ανθρώπου ως θεϊκού, οι Σαηεντολόγοι βλέπουν στο Υπέρτατο Ον την αναμφίβολη πηγή ευημερίας και το πρότυπο για τις προσδοκίες και τις φιλοδοξίες τους. Η ευλάβεια στον Θεό είναι αυτονόητη, καθώς του αποδίδεται η αυθεντία του «συγγραφέα του σύμπαντος».

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΛΑΤΡΕΙΑ;

- 7 Τα χαρακτηριστικά στοιχεία της λατρείας, όπως ορίζονται στην υπόθεση *Segerdal*, αποτελούν ένα φάσμα συναισθηματικών αντιδράσεων που είναι επίσης χαρακτηριστικές των ανθρώπινων σχέσεων, όπως εκδηλώνονται στις συνήθεις κοινωνικές συναναστροφές, με τη διαφορά ότι στη λατρεία αυτές οι τάσεις εναρμονίζονται με τη βαθιά κατανόηση και με την ιερότητα που αρμόζει σε μια σχέση υποταγής με την υπερβατική οντότητα που θεωρείται ως το Υπέρτατο Ον.
- 8 Η σύλληψη της έννοιας αυτής της Οντότητας, μαζί με άλλες θρησκευτικές έννοιες (π.χ. παράδεισος, κόλαση), έγινε αιώνες πριν. Πρόσφατα, η σύλληψη της έννοιας της θεότητας έχει υποστεί βαθιές αλλαγές, τόσο εντός της χριστιανικής παράδοσης όσο και πέρα απ' αυτήν. Ο Θεός δε γίνεται πλέον στον ίδιο βαθμό αντιληπτός με την ανθρωπομορφική έννοια που επικρατούσε στο παρελθόν. Παρ' όλα αυτά, και σε αντίθεση με αυτή την εξέλιξη των εννοιών, η γλώσσα της λατρείας και οι ρυθμίσεις που έγιναν με σκοπό να ορίσουν και να προκαλέσουν συνειρμούς, έχουν αλλάξει πολύ λιγότερο, ή μπορεί και καθόλου. Η γλώσσα που περιγράφει τη λατρεία εξακολουθεί να παραμένει στην προσωποποιημένη προσέγγιση. Δεδομένης της αλλαγής στις θεολογικές έννοιες, η γλώσσα της λατρείας γίνεται όλο και πιο αναχρονιστική. Εκδηλώσεις ευλάβειας, ταπεινοφροσύνης, δοξολογίας και ικεσίας μπορεί να είναι ακόμη κατάλληλες για εκείνες τις ανθρώπινες σχέσεις που βασίζονται στην αντίθεση ανάμεσα στο κυρίαρχο και στο υποτελές (και μπορεί να επιμένουν σε μετριασμένη μορφή σε άλλα, λιγότερο διαφοροποιημένα πλαίσια), είναι όμως ελάχιστα κατάλληλες όταν η θεότητα δε νοείται πια ως κάτι «υπεράνθρωπο», αλλά γίνεται αντιληπτή σε μια αφηρημένη μορφή.
- 9 Στην πλειονότητά τους οι Βρετανοί δηλώνουν πίστη στον Θεό, όταν η θεότητα περιγράφεται με γενικευμένους όρους, στο σύνολο του πληθυσμού όμως μόνο ένα μικρό ποσοστό πιστεύει σε έναν *προσωπικό* Θεό. (Η έρευνα του Revd. Robin Gill καταδεικνύει ότι το ποσοστό αυτών που δηλώνουν πίστη σε οποιοδήποτε είδος θεότητας, ανεξάρτητα από το πόσο ευρύς και περιεκτικός είναι ο ορισμός, έπεσε από τα τέσσερα πέμπτα των

ερωτηθέντων στη δεκαετία του 1940 στα δύο τρίτα τη δεκαετία του 1990: η πίστη στη στενότερη χριστιανική αντίληψη ενός προσωπικού Θεού μειώθηκε από το 43% στο 31% την ίδια χρονική περίοδο). Ακόμα κι αν οι πιστοί είχαν όλο και περισσότερο την τάση να χάνουν την πίστη τους σε έναν προσωπικό Θεό και να αντιλαμβάνονται τη θεότητα πιο πολύ ως πνεύμα, δύναμη ή μεταφυσική αρχή, η –μέχρι τώρα ασύμβατη– προσωποκεντρική γλώσσα της λατρείας εξακολουθούσε να υπάρχει. Αυτό αντανakλά τη δύναμη που είχε αποκτήσει αυτή η παραδοσιακή γλώσσα με το να είναι καθιερωμένη στην εκκλησιαστική πρακτική και με το να λογίζεται ως ιερή στην αντίληψη του κοινού.

- 10** Μία από τις κύριες μέριμνες της επικρατούσας χριστιανικής θεολογίας του δέκατου ένατου και του εικοστού αιώνα ήταν η απομυθοποίηση της θρησκείας. Μέρος αυτής της μεταρρύθμισης οδήγησε στην περιγραφή της θεότητας με πιο αφηρημένους όρους και στην εξάλειψη των πρωτόγονων, ανθρωπομορφικών εικόνων τόσο στις γλωσσικές όσο και στις γραφικές αναπαραστάσεις της θεότητας. Αυτή η εξέλιξη πραγματοποιήθηκε πιο εύκολα στη σφαίρα της φιλοσοφίας απ' ό,τι στα πεδία της ιερουργίας και της λατρείας, στα οποία έχουν επιβιώσει κάποια πρωτόγονα και μη εκλεπτυσμένα στοιχεία. Η μηχανική επανάληψη των παραδοσιακών στάσεων και συμπεριφορών λατρείας έχει διατηρήσει την προσωποποιημένη γλώσσα σε ένα διαφοροποιημένο θεολογικό και φιλοσοφικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο η γλώσσα αυτή έχει καταλήξει να είναι αταίριαστη και αναχρονιστική.
- 11** Κάποια αντικομφορμιστικά χριστιανικά δόγματα, όντας λιγότερο περιορισμένα από την παραδοσιακή χρήση της θρησκείας, υιοθέτησαν λιγότερο προσωπικούς τρόπους όσον αφορά τη λατρεία. Οι Κουάκεροι δεν είδαν καμία ανάγκη να απευθυνθούν στη θεότητα άμεσα. Ο Ουνιταριανισμός, τον 18ο αιώνα, απογύμνωσε τη θεότητα από το ανθρώπινο στοιχείο, έτσι ώστε ο Θεός να μπορεί να γίνει αντιληπτός με λιγότερο ανθρωπομορφικούς όρους. Τον 19ο αιώνα, η Χριστιανική Επιστήμη, ουνιταριανιστική ως προς τη θεολογία της, προσπάθησε να επιλύσει το ακανθώδες θέμα του γένους (φύλου) που αντιμετώπιζε οποιαδήποτε σύλληψη της θεότητας ως προσώπου, εισάγοντας την επίκληση «Θεός Πατέρας και Μητέρα του Σύμπαντος», και διακηρύσσοντας επτά ονοματολογικά συνώνυμα για τη θεότητα – Ζωή, Αλήθεια, Αγάπη, Διάνοια, Ψυχή, Πνεύμα, Αρχή, που θεωρούνταν ως ένα σύνολο από αφηρημένες μεταφυσικές ιδιότητες.
- 12** Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις σιωπηρές παραδοχές για την ανεπαρκή εφαρμοσιμότητα σε σχέση με μια θεότητα με προσωποποιημένα χαρακτηριστικά, καθώς και την ασυνέπεια των τρόπων λατρείας που προέρχονται από ιεραρχικές, βαρβαρικές και μεσαιωνικές κοινωνίες, δε μας εκπλήσσει το γεγονός ότι τα νέα πνευματικά κινήματα που αναδύονται τον εικοστό αιώνα έχουν εύλογα υιοθετήσει τρόπους λατρείας που αντικατοπτρίζουν

καλύτερα το ήθος της σύγχρονης εποχής. Παρ' όλο που μπορεί αρχικά να χρησιμοποιούν την παραδοσιακή γλώσσα και τις έννοιες, το κάνουν αυτό για ένα μεταβατικό στάδιο, για να απευθύνονται στα υποψήφια μέλη τους με κατανοητούς όρους, έως ότου οι νέες έννοιες απορροφηθούν και ενσωματωθούν στην καθημερινή ομιλία των μελών του ραγδαία αναπτυσσόμενου νέου κινήματος. Για κάποιο χρονικό διάστημα τα μέλη φαίνεται να είναι πνευματικά δίγλωσσα, καθώς σταδιακά έρχονται σε επαφή με τα μυστήρια των νέων τρόπων έκφρασης.

13 Υπάρχουν πολλά κατοχυρωμένα θρησκευτικά δόγματα που δεν αποτελούν λατρείες σύμφωνα με τα κριτήρια της υπόθεσης *Segerdal*, όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα. Μπορεί κανείς να αμφισβητήσει την επάρκεια αυτών των κριτηρίων για τον καθορισμό τού τι συνιστά λατρεία: η ευλάβεια και ο σεβασμός είναι συμπεριφορές που αποδίδονται ευρέως σε κοινούς θνητούς – πρεσβύτερους, ηγέτες, πρότυπα, δασκάλους. Σε τέτοιες περιπτώσεις, αυτές οι στάσεις δε θεωρούνται ισοδύναμες με τη λατρεία. Πράγματι, στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία οι άγιοι είναι πρόσωπα στα οποία αποτίνουν σεβασμό και ευλάβεια, αλλά οι εκκλησιαστικές αρχές αποκρούουν κάθε υπαινιγμό ότι αυτό ισοδυναμεί με λατρεία. Το κατάλληλο κριτήριο για το τι εκλαμβάνεται ως λατρεία βρίσκεται στη στάση εκείνη που έχει ως συγκεκριμένο στόχο της την επίτευξη ψυχοσυναισθηματικής ταύτισης ανάμεσα στον θιασώτη μιας θρησκείας και στο Υπέρτατο Ον, και που καθησυχάζει τον πιστό σχετικά με τις προσδοκίες του για την έσχατη σωτηρία. Το κριτήριο αυτό βασίζεται στη λειτουργία της λατρείας, έχει το πλεονέκτημα της ποικιλίας των πολιτιστικών μορφών και εύκολα αναγνωρίζεται ως κάτι που είναι της ίδιας φύσης από την άποψη ότι ακολουθεί έναν κοινό σκοπό. Ένα τέτοιο κριτήριο παραδέχεται πολυάριθμες και ποικίλες αντιλήψεις σχετικά με τη φύση της θεότητας (ως ανθρωπομορφικού θεού, οικουμενικού νόμου, υπέρτατης έννοιας, βάσης ύπαρξης, δύναμης της ζωής κ.λπ.). Προσφέρει μια πιο αφηρημένη και, ως εκ τούτου, μια πιο πλατιά εφαρμόσιμη έννοια της λατρείας, ξεφεύγει από τους πολιτιστικούς σοβινισμούς και τις θρησκευτικές διακρίσεις που θεωρούν την παραδοσιακή χριστιανική πολιτιστική μορφή ως το μοναδικό αληθινό μοντέλο της λατρείας και της θεότητας. Έμμονες ιδέες που θέλουν αυτή τη λατρεία συλλογική, μαζική και/ή εκκλησιαστική· που ορίζουν το Υπέρτατο Ον ως κριτή και θεωρούν τους πιστούς, ατομικά και συλλογικά, ανάξιους, κατά συρροήν αμαρτωλούς ή, τουλάχιστον, ικέτες· που τα τελετουργικά τους προσδιορίζουν τον πιστό ως άτομο ετεροκαθοριζόμενο, ένοχο, που χρειάζεται να προβαίνει σε ομολογία με δημόσιες πράξεις αυτοϋποτίμησης ή ακόμα και αυτοθυσίας – όλα αυτά προέρχονται αποκλειστικά από χριστιανικές παραδόσεις. Δεν υπάρχει κανένας βάσιμος λόγος να δεχτούμε ότι η λατρεία και η θεότητα πρέπει αναγκαστικά να είναι αυτού του είδους. Επιπλέον, αυτές οι αξίες είναι ασύμβατες με τον προσανατολισμό αυτής της κοινωνίας με

την ενδυναμωμένη ατομικότητα, την όλο και μεγαλύτερη απαίτηση για μη επικριτικές στάσεις, τη μετα-φροϋδική δυσπιστία για το κίνητρο της ενοχής και την επίθεση στην αυθεντία της ιεραρχίας.

14 Ίσως χρειαστεί να πάμε πιο πέρα απ' αυτό – καθώς όλες οι ευρέως αναγνωρισμένες θρησκείες περιλαμβάνουν την πίστη σ' ένα Υπέρτατο Ον. Επομένως, αν πρόκειται να θεωρήσουμε τη λατρεία ως απαραίτητο συστατικό της θρησκείας (μια μάλλον αμφίβολη και προβληματική υπόθεση), η λέξη «λατρεία» θα πρέπει να οριστεί υπό την εξής έννοια: «πρακτικές που έχουν σχεδιαστεί για να φέρουν ένα άτομο σε επικοινωνία με τη βασική πνευματική πραγματικότητα». Αυτή, σε οποιαδήποτε μορφή, είναι η λειτουργία της λατρείας.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΔΟΓΜΑΤΑ	ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ	ΠΙΣΤΗ ΣΕ ΕΝΑ ΥΠΕΡΤΑΤΟ ΟΝ;	ΣΥΝΙΣΤΑ ΛΑΤΡΕΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ SEGERDAL;
Ινδουιστική Σχολή Σάνγκια	Ένα μη θεϊστικό σύστημα πίστης, που αναγνωρίζεται ως μια ορθόδοξη σχολή της ινδουιστικής θρησκείας. Η αρχέγονη ύλη και η ψυχή είναι αδημιούργητα και άφθαρτα. Το κάρμα καθορίζει τα ανθρώπινα πράγματα – η επαναγέννηση αποτελεί συνέπεια των πράξεων του παρελθόντος. Η σωτηρία έχει την έννοια της απόδρασης από τον κύκλο των μετενσαρκώσεων. Η γνώση των βασάνων και των αιτιών που τα προκαλούν είναι ο δρόμος προς την απελευθέρωση. Από τότε που το κάρμα καθορίζει τις ευκαιρίες στη ζωή του ανθρώπου, η ικετευτική προσευχή (που συχνά αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της λατρείας σε άλλες θρησκείες) αποφεύγεται. Όλες οι αντιλήψεις περί θεότητας απορρίπτονται – αθεϊστική θρησκεία.	Δεν υπάρχει πίστη σε κάποιο Υπέρτατο Ον.	Όχι.

Τζαϊνισμός	<p>Παρακλάδι του Ινδουισμού. Κάρμα: Άγνωστα στοιχεία του κάρμα βαραίνουν την ψυχή. Η Τζαίν (Jain σημαίνει νικητής επί των εσωτερικών παθών) αντίληψη των πραγμάτων δεν αφήνει χώρο για έναν δημιουργό Θεό. Οι μεγάλοι δάσκαλοι δεν έχουν θεϊκή υπόσταση σύμφωνα με τον Τζαϊνισμό, ούτε υπάρχει θεία αποκάλυψη. Ο Τζαϊνισμός είναι στην ουσία ένα αθεϊστικό σύστημα. Αναγνωρίζονται οι «ντέβας» (ημίθεοι), αλλά δε θεωρείται ότι καθορίζουν το πεπρωμένο του ανθρώπου και δε λατρεύονται. Το μέσο για τη σωτηρία (ξεπερνώντας τον κύκλο των επαναγεννήσεων) είναι η πρακτική μιας ασκητικής ηθικής, που απελευθερώνει την ψυχή και ακυρώνει το κάρμα.</p>	<p>Δεν υπάρχει πίστη σε κάποιο Υπέρτατο Ον. Ο νόμος της αιτίας και του αποτελέσματος είναι η υπέρτατη αρχή της ζωής. Τοπικοί ντέβας (ημίθεοι) δε λατρεύονται.</p>	Όχι.
Ταοϊσμός	<p>Έχοντας τη θέση του ανάμεσα στους πληθυσμούς της Κίνας πλάι στον Βουδισμό, σε προγονικές λατρείες και στο ηθικό σύστημα του Κομφουκιανισμού, ο Ταοϊσμός προωθεί μια θρησκευτική κοσμογονία: οργανώνει εορταστικές εκδηλώσεις στους ναούς· παρέχει τελετές για τα σημαντικά γεγονότα της ζωής του ανθρώπου. Οι μυστικιστικές του διδασκαλίες περιλαμβάνουν ένα πολύπλοκο σύμπαν από πνευματικά όντα και ουράνιους άρχοντες που διαφεντεύουν τον παράδεισο, τη Γη και τον άνθρωπο.</p>	<p>Υπάρχει πίστη σε διάφορες μυστικιστικές οντότητες μέσα σε ένα πολύπλοκο κοσμικό σχέδιο, όχι όμως στο Υπέρτατο Ον ως τέτοιο.</p>	Όχι άμεση ομοιότητα/αντιστοιχία.

Βουδισμός
Θεραβάντα

Ο οικουμενικός νόμος της αιτίας και του αποτελέσματος καταλήγει στο κάρμα: προκύπτουν ατελείωτες επαναγεννήσεις, εκτός κι αν το άτομο απελευθερωθεί και, αφού αποδεχτεί τον πόνο, βρει τη φώτιση. Δεν υπάρχει παραδοχή κάποιου δημιουργού ή σωτήρα θεού. Η σωτηρία επιτυγχάνεται με απρόσωπα μέσα, με την κατάκτηση της αποστασιοποίησης και ως εκ τούτου της υπακοής σε έναν ηθικό κώδικα πιο πολύ παρά σε τελετουργικές εκδηλώσεις, και μέσω αυτών συντελείται η υπέρβαση της εγκόσμιας εμπειρίας και του υλικού κόσμου.

Δεν υπάρχει πίστη σε κάποιο Υπέρτατο Ον. Οι ντέβας υπόκεινται στο ίδιο σύστημα της επαναγέννησης, όπως οι άνθρωποι.

Όχι.

Βουδισμός
Νιχίρεν

Αυτός ο κλάδος του Βουδισμού (το Νιχίρεν γεννήθηκε στην Ιαπωνία το 1222) αναφέρεται στις επόμενες μετενσαρκώσεις του Γκαουτάμα Βούδα, αφού υπερέβη την κατάσταση της φώτισης που κατέκτησε. Η αλήθεια περιέχεται στο *Λότους Σούτρα*, τη βασική επίκληση που είναι ικανή να δώσει στους πιστούς όλα τα οφέλη. Οι μετενσαρκωμένοι Βούδες δεν είναι θεοί, είναι απλώς τα οχήματα μέσω των οποίων μπορεί να επιτευχθεί προοδευτικά η φώτιση. Κάθε λαϊκός έχει πιθανότητα να επιτύχει την κατάσταση του Βούδα, και η ευτυχία σε αυτόν τον κόσμο είναι δικαίωμά του.

Όχι. Το σύμπαν καθορίζεται από τον απρόσωπο νόμο της αιτίας και του αποτελέσματος – το κάρμα, όπως το βιώνουν οι άνθρωποι.

Όχι.

Κουάκεροι
(Κοινωνία
των Φίλων)

Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο «εσώτερο φως» (φωνή της συνείδησης). Δεν υπάρχει τελετουργικό, υποκλίσεις, ικεσίες, δεν υπάρχει επίσημα εγκεκριμένη δήλωση πίστewς. Οι συναντήσεις έχουν τη μορφή ομαδικού διαλογισμού. Δεν απαιτείται πίστη σε ένα Υπέρτατο Ον, παρ' όλο που δεν αποκλείεται η ύπαρξη μιας τέτοιας οντότητας και πολλοί πιστεύουν σε αυτή.

Μπορεί να αναγνωρίζεται ένα Υπέρτατο Ον, αλλά το ήθος του Κουακερισμού αντιτίθεται στην ιεραρχία και την κυριαρχία.

Όχι.

Χριστιανική
Επιστήμη

Ο άνθρωπος είναι ένα καθαρά πνευματικό ον και ο υλικός κόσμος είναι απατηλός, συνειδητοποίηση στην οποία βασίζεται η σωματική θεραπεία και η πίστη στην αθανασία. Αυτές οι ιδέες αποδίδονται στον Ιησού, ο οποίος δεν ήταν Θεός αλλά άνθρωπος και αποτελούσε πρότυπο. Υπάρχει πίστη στον Θεό, ο οποίος συχνά αναφέρεται με συμβατικούς χριστιανικούς όρους ως ανθρωπομορφικός θεός, αλλά πιο χαρακτηριστικά με τη χρήση συνωνύμων, όπως Διάνοια, Ψυχή, Πνεύμα, Αρχή, Ζωή, Αλήθεια, Αγάπη. Δεν υπάρχει ουσιαστικά κατάλληλη απόδοση στην παραδοσιακή γλώσσα για να εκφραστεί η στάση απέναντι σε αυτά. Η Κ. Έντι (ιδρύτρια, γεννηθείσα το 1820) είπε: «θεϊκή λειτουργία» θα έπρεπε να σημαίνει καλές πράξεις σε καθημερινή βάση και όχι δημόσια λατρεία.

Υπάρχει η πίστη σε ένα Υπέρτατο Ον.

Μόνο μερική σύμπτωση.

Ουνιταριανοί	Απορρίπτουν το δόγμα της Αγίας Τριάδας και επιδιώκουν να συνταιριάξουν τη θρησκεία με τη λογική. Ανεκτικοί σε σχέση με τα συστήματα ηθικών αξιών, τα δόγματα, τη βιβλική αυθεντία και τις λειτουργικές φόρμες, οι Ουνιταριανοί τείνουν να δίνουν έμφαση στις ηθικές δεσμεύσεις μάλλον παρά στις τελετουργικές υποχρεώσεις. Μερικοί Ουνιταριανοί είναι κατ' ομολογία αγνωστικιστές ή ακόμα και άθεοι.	Δεν απαιτείται πίστη σε ένα Υπέρτατο Ον και πολλοί Ουνιταριανοί δεν πιστεύουν σε κάποιο.	Όχι.
--------------	--	--	------

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ SEGERDAL ΣΤΗ ΣΑΗΕΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

- 15** Όποια κι αν ήταν η υπόθεση το 1970, την εποχή της υπόθεσης *Segerdal*, τα μέλη της Εκκλησίας της Σαηεντολογίας σήμερα συναντιούνται στο εκκλησίασμα τόσο για περιστασιακές υπηρεσίες *αποτελούμενες από τελετουργίες για σημαντικές στιγμές της ζωής* (τελετές ονοματοδοσίας για παιδιά, γάμους και κηδείες), όσο και για τακτικές εβδομαδιαίες θρησκευτικές υπηρεσίες. Αυτές οι υπηρεσίες είναι θρησκευτικές υπηρεσίες λατρείας σύμφωνα με την υπόθεση *Segerdal*.
- 16** Υπάρχει ένας τακτικός λειτουργός ο οποίος είναι αρμόδιος να κανονίζει την παροχή των υπηρεσιών και την παράδοσή τους σύμφωνα με τους κανονισμούς της Εκκλησίας, οι οποίοι είναι ανάλογοι με τους κανόνες της πίστης και της τάξης στα χριστιανικά δόγματα.
- 17** Οι υπηρεσίες είναι καλαίσθητες και επιβλητικές. Η διάθεση που επικρατεί, εκφραστική και εξωστρεφής, ταιριάζει με τον ανοιχτό, θετικό και αισιόδοξο προσανατολισμό της διδασκαλίας της Σαηεντολογίας.
- 18** Σύμφωνα με την υπόθεση *Segerdal*, η θρησκευτική λατρεία θεωρείται γενικά ότι περιλαμβάνει την επίκληση και την υποταγή σε ένα αντικείμενο λατρείας· τη λατρεία

αυτού του αντικειμένου, ύπαρξης ή οντότητας: την ικεσία, τη μεσολάβηση και την απονομή ευχαριστιών. Αυτές οι τάσεις εκδηλώνονται στους πιστούς με διαφορετικούς τρόπους στις διάφορες θρησκείες, συνήθως όμως με τη μορφή προφορικών δηλώσεων πίστης, με τη συμμετοχή στις τελετουργικές πράξεις και με τη λήψη συμβολικών μέσων ενδυνάμωσης (όπως λ.χ. είναι το ψωμί και το κρασί της χριστιανικής μετάληψης).

19 Οι υπηρεσίες της Σαηεντολογίας αρχίζουν με την ανάγνωση του Πιστεύω της Εκκλησίας, το οποίο είναι μια διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Μια επιφανειακή ανάγνωση μπορεί να υποδείξει ότι αυτό το πιστεύω απέτυχε να ανταποκριθεί στο πρωταρχικό κριτήριο για τα χαρακτηριστικά της λατρείας όπως τέθηκε στην υπόθεση *Segerdal* από τον Buckley LJ, ότι δηλαδή θα πρέπει να υπάρχει ένα αντικείμενο λατρείας στο οποίο να υπόκεινται οι πιστοί. Μια πιο προσεκτική ανάγνωση καθιστά φανερό ότι το πιστεύω, ενώ δεν υποστηρίζει επίσημα την ύπαρξη του Θεού και δεν κηρύσσει την υπεροχή του πάνω σε όλα τα άλλα όντα, στην πραγματικότητα δέχεται την ύπαρξή του ως δεδομένη. Στον ισχυρισμό ότι «καμία αρχή εκτός από τον Θεό δεν έχει τη δύναμη να θέσει υπό απαγόρευση ή να αναιρέσει τα [ανθρώπινα] δικαιώματα» υπάρχει έμμεση αναγνώριση της ύπαρξης του Θεού και της υπεροχής του, στην οποία υπόκειται η ανθρωπότητα.

20 Η κυριακάτικη λειτουργία περιλαμβάνει προσευχή, και πάντα τελειώνει με μια ομαδική προσευχή. Η προσευχή εστιάζει στο ζήτημα της ανθρώπινης ελευθερίας και απευθύνεται δέηση στον Θεό, με την οποία αυτός καλείται να παραχωρήσει ελευθερία από τον πόλεμο, τη φτώχεια και την ανάγκη, καθώς και να επιτρέψει την ύπαρξη των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην πληρέστερη έκφρασή τους. Συνεπώς, αυτή είναι μια προσευχή διαμεσολάβησης. Ο Θεός καλείται να παρέμβει για να εγκαθιδρύσει την αρετή/ηθική και τις καταστάσεις εκείνες στις οποίες ο άνθρωπος μπορεί να αντιληφθεί το δυναμικό του. Η προσευχή περιλαμβάνει τον Θεό στην τελική της πρόταση, «Είθε ο Θεός να το επιτρέψει».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

21 Δεδομένου ότι οι Σαηεντολόγοι πιστεύουν σε ένα Υπέρτατο Ον και οι εκκλησιαστικές υπηρεσίες τους περιλαμβάνουν εκφράσεις ευλάβειας και σεβασμού για το Υπέρτατο Ον και επιδιώκουν τη μεσολάβηση αυτού μέσω της προσευχής, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι οι υπηρεσίες της Σαηεντολογίας σήμερα πληρούν τα στενά κριτήρια για τη θρησκευτική

λατρεία, όπως τέθηκαν στην υπόθεση *Segerdal* – ακόμα και αν οι υπηρεσίες κάποιων σημαντικών, παγκόσμια αποδεκτών θρησκευμάτων δεν πληρούν αυτά τα κριτήρια.

BRYAN RONALD WILSON

8 Φεβρουαρίου 2002

Οξφόρδη, Αγγλία

BRYAN RONALD WILSON

Ο Bryan Ronald Wilson είναι Επίτιμος Καθηγητής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Από το 1963 έως το 1993 ήταν επίσης Μέλος στο Κολέγιο All Souls, και το 1993 εξελέγη Επίτιμο Μέλος.

Για περισσότερα από σαράντα χρόνια διεξήγαγε έρευνες σε μειονοτικά θρησκευτικά κινήματα στη Βρετανία και στο εξωτερικό (ανάμεσα σε άλλα μέρη, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Γκάνα, στην Κένυα, στο Βέλγιο και στην Ιαπωνία). Το έργο του περιλαμβάνει τη μελέτη διαφόρων εκδόσεων αυτών των κινήματων και, όπου αυτό ήταν δυνατό, τη συναναστροφή με τα μέλη τους στις συναντήσεις τους, στις υπηρεσίες και στα σπίτια τους, καθώς και κριτική αξιολόγηση των έργων άλλων ακαδημαϊκών.

Είναι κάτοχος πτυχίου Οικονομικών και Διδακτορικού από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και Μεταπτυχιακού από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Το 1984 το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης αναγνώρισε την αξία του δημοσιευμένου έργου του απονέμοντάς του τον βαθμό του Διδάκτορα Φιλολογίας. Το 1992 το Καθολικό Πανεπιστήμιο της Λουβέν, στο Βέλγιο, του απένευσε τον βαθμό του Επίτιμου Διδάκτορα.

Το 1994 εξελέγη Μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας.

Σε διάφορες χρονικές περιόδους κατείχε τις παρακάτω θέσεις:

Μέλος του Ταμείου της Κοινοπολιτείας (Ιδρυμα Harkness) στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, στο Μπέρκλεϊ, στις ΗΠΑ, 1957-58·

Επισκέπτης Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Γκάνα, 1964·

Μέλος του Συνηγόρου των Επιστημονικών Συλλόγων της Αμερικής, στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, στο Μπέρκλεϊ, στις ΗΠΑ, 1966-67·

Σύμβουλος Έρευνας στην Κοινωνιολογία, στο Πανεπιστήμιο της Πάντοβα, Ιταλία, 1968-72·

Επισκέπτης Ακαδημαϊκός στην Ιαπωνική Ένωση, 1975·

Επισκέπτης Καθηγητής, Καθολικό Πανεπιστήμιο της Λουβαίν, Βέλγιο 1976, 1982, 1986, 1993·

Επισκέπτης Καθηγητής με Υποτροφία Snider, του Πανεπιστημίου του Τορόντο, στον Καναδά, 1978·

Επισκέπτης Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Θρησκείας και Σύμβουλος για Θρησκευτικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο Μάχιτολ, στην Μπανγκόκ, στην Ταϊλάνδη, 1980-81·

Ακαδημαϊκός Επισκέπτης στη Library Scott, στο Κολέγιο Όρμοντ της Μελβούρνης, στην Αυστραλία, 1981·

Επισκέπτης Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Κουίνσλαντ της Αυστραλίας, 1986·

Διακεκριμένος Επισκέπτης Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, στη Σάντα Μπάρμπαρα της Καλιφόρνια, στις Ηνωμένες Πολιτείες, 1987·

Επισκέπτης Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Σόκα, Hachioji, Ιαπωνία, 1997·

Για τα έτη 1971 έως 1975 ήταν πρόεδρος της Conférence Internationale de Sociologie Religieuse (Διεθνής Εταιρεία για την Κοινωνιολογία της Θρησκείας – ο παγκόσμιος οργανισμός για τους κανόνες). Το 1991 εξελέγη Επίτιμος Πρόεδρος του οργανισμού, που πλέον έχει μετονομαστεί σε Société Internationale de Sociologie des Religions.

Μέλος του Συμβουλίου της Κοινωνίας για την Επιστημονική Μελέτη της Θρησκείας (Ηνωμένες Πολιτείες) 1977-79·

Για αρκετά χρόνια Συνεκδότης (για την Ευρώπη) της *Εφημερίδας για την Επιστημονική Μελέτη της Θρησκείας*.

Για έξι χρόνια Συνεκδότης της *Ετήσιας Αναθεώρησης των Κοινωνικών Επιστημών της Θρησκείας*.

Έχει δώσει διαλέξεις σε ευρεία κλίμακα για τα μειονοτικά θρησκευτικά κινήματα στη Βρετανία, στην Αυστραλία, στο Βέλγιο, στον Καναδά, στην Ιαπωνία και στις Ηνωμένες Πολιτείες, και, περιστασιακά, στη Γερμανία, στη Φινλανδία, στη Γαλλία, στην Ολλανδία, στη Νορβηγία και στη Σουηδία.

Έχει κληθεί ως ειδικός μάρτυρας σε δίκες που αφορούσαν αιρέσεις στη Βρετανία, στην Ολλανδία, στη Νέα Ζηλανδία και στη Νότια Αφρική και προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία εγγράφως σε δικαστήρια στην Αυστραλία και στη Γαλλία. Έχει κληθεί, επίσης ως ειδικός, να δώσει γραπτές συμβουλές σχετικά με τα θρησκευτικά κινήματα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών Υποθέσεων στη Βουλή των Κοινοτήτων.

Ανάμεσα σε άλλα έργα, έχει εκδώσει εννέα βιβλία που αναφέρονται εξολοκλήρου ή κατά ένα μέρος στα κινήματα θρησκευτικών μειονοτήτων:

Sects and Society: the Sociology of Three Religious Groups in Britain (Αιρέσεις και Κοινωνία: Η Κοινωνιολογία των Τριών Θρησκευτικών Ομάδων στη Βρετανία), Λονδίνο, Εκδόσεις Heinemann, και Μπέρκλεϊ, University of California Press, 1961· επανέκδοση, Γουέστπορτ, Κονέκτικατ, Ηνωμένες Πολιτείες, Εκδόσεις Greenwood, 1978

Patterns of Sectarianism (Πρότυπα του Σεχταρισμού) (επιμέλεια) Λονδίνο, Heinemann, 1967

Religious Sects (Θρησκευτικές Αιρέσεις), Λονδίνο, Weidenfeld και Nicholson, Νέα Υόρκη, McGraw Hill, 1970 (επίσης μεταφράστηκε στα γαλλικά, στα γερμανικά, στα ισπανικά, στα σουηδικά και στα ιαπωνικά)

Magic and the Millennium (Μαγεία και Αρχή της Νέας Χιλιετίας), Λονδίνο, Heinemann, και στη Νέα Υόρκη, Harper and Row, 1973

Contemporary Transformations of Religion (Η Σύγχρονη Μεταμόρφωση της Θρησκείας), Λονδίνο, Oxford University Press, 1976 (μεταφράστηκε στα ιταλικά και στα ιαπωνικά)

The Social Impact of the New Religious Movements (Οι Κοινωνικές Επιπτώσεις των Νέων Θρησκευτικών Κινήματων) (επιμέλεια) Νέα Υόρκη, Rose of Sharon Press, 1981

Religion in Sociological Perspective (Η Θρησκεία από την Κοινωνιολογική Προοπτική), Οξφόρδη, Clarendon Press, 1982 (μεταφράστηκε επίσης στα ιταλικά, ρουμανικά και βουλγαρικά. Υπό μετάφραση και στα ιαπωνικά.)

The Social Dimensions of Sectarianism (Η Κοινωνική Διάσταση του Σεχταρισμού), Οξφόρδη, Clarendon Press, 1990

A Time to Chant: the Soka Gakkai Buddhists in Britain (Μια Στιγμή για Ψαλμούς: Οι Βουδιστές Σόκα Γκάκκαϊ στη Βρετανία), [σε συνεργασία με K. Dobbelaere] Οξφόρδη: Clarendon Press, 1994 (μεταφρασμένο και στα ιαπωνικά)

New Religious Movements; Challenge and Response (Νέα Θρησκευτικά Κινήματα- Πρόκληση και Απόκριση), [από κοινού έκδοση με Jamie Cresswel], Λονδίνο, Routledge, 1999

Global Citizens: The Soka Gakkai Buddhists in the World (Πολίτες του Κόσμου: Οι Βουδιστές Soka Gakkai στον Κόσμο), [από κοινού έκδοση με τον David Machacek], Οξφόρδη, Clarendon Press, 2000

Επίσης, έχει δημοσιεύσει περισσότερα από τριάντα άρθρα σχετικά με τα μειονοτικά θρησκευτικά κινήματα σε εκδόσεις και επιστημονικά περιοδικά στη Βρετανία, το Βέλγιο, την Κροατία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ινδία, την Ιαπωνία, την Ολλανδία, τη Νορβηγία, την Ελβετία και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Έχει δημοσιεύσει άρθρα στην *Εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα*, στην *Εγκυκλοπαίδεια των Κοινωνικών Επιστημών*, στην *Εγκυκλοπαίδεια της Θρησκείας*, στην *Εγκυκλοπαίδεια των Θρησκειών* (Παρίσι) και στην *Ιταλική Εγκυκλοπαίδεια* (Ρώμη).

Μεταξύ των θρησκευτικών κινήματων για τα οποία διεξήγαγε έρευνα είναι και η Εκκλησία της Σαηεντολογίας. Δεν είναι και δεν έχει υπάρξει ποτέ μέλος της Εκκλησίας ή οποιουδήποτε από τους σχετιζόμενους οργανισμούς. Η έρευνα έχει διεξαχθεί σύμφωνα με τις αρχές της αμερόληπτης αντικειμενικότητας και της ηθικής ουδετερότητας, όπως αυτές τηρούνται στην ακαδημαϊκή παράδοση των κοινωνικών επιστημών.

